

Kazimierz Hołoga (1913-1958) – wielkopolski chirurg

Halina Bogusz

Uniwersytet Medyczny w Poznaniu

W dniu 18 stycznia 1913 r. w rodzinie Wincentego i Marii Hołogów przyszedł na świat Kazimierz Antoni, szóste dziecko poznańskiej, drobnomieszczańskiej rodziny. Jego dzieciństwo i lata szkolne upłynęły wśród przeprowadzek rodziny, poszukującej lepszego materialnego bytu. Naukę w gimnazjum rozpoczął w Lesznie, a zakończył w Gnieźnie, by po zdaniu matury wstąpić do szkoły podchorążych. Jego prawdziwe przygotowanie do dojrzałego życia zaczęło się w 1935 r., kiedy dzięki pomocy finansowej starszych braci stał się studentem Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Poznańskiego. W czasie studiów uczęszczał na zajęcia między innymi prof. Antoniego Jurasza.

Wrzesień 1939 r. przekreślił nadzieje Kazimierza na rychłe ukończenie studiów. Zmobilizowany do wojska, brał udział w kampanii wrześniowej, a po jej klęsce przedostał się do Poznania. Uciekając przed Niemcami przedostał się w grudniu 1940 r. do Warszawy. Aresztowany przypadkowo, spędził 4 miesiące na Pawiaku, potem wyjechał do Krakowa, gdzie znalazł pracę w wytwórni szczepionek dra Bujwida. 27 lutego 1942 r. ukończył konspiracyjne studia medyczne w Warszawie. Następnie przeniósł się do Lublina, gdzie podjął pierwszą pracę jako lekarz w szpitalu sióstr św. Wincentego a'Paulo. Już w tym najwcześniejszym okresie pracy zawodowej wyróżnia się on zdolnościami lekarskimi i niezłomnością charakteru. Jego talent chirurgiczny został zauważony przez zarządzających szpitalem Niemców, którzy zaproponowali mu wyższą płacę i awans – pracę wyłącznie dla chorych Niemców. Hołoga stanowczo odmówił, narażając się na szykany ze strony Niemców. W 1944 zawarł związek małżeński z Marią Rochalską.

Po zakończeniu wojny i ostatecznej demobilizacji w 1946 r. w Bydgoszczy, Hołoga udał się do Wrocławia, skąd wrócił do rodzinnego Poznania, gdzie jak się dowiedział, reaktywowano jako Szpital Sióstr Elżbietanek przy ul. Łąkowej. Wybuch II wojny światowej pozbawił Elżbietanki możliwości pracy i zarządzania szpitalem. W pierwszych latach powojennych, jak się potem okazało na krótko, pozwolono im wrócić do szpitala.¹ Być może wiadomość o wolnej posadzie przekazała Kazimierzowi Hołodze siostra Bonawentura, Elżbietanka i zarazem jego rodzona siostra. Wrócił do Poznania z rodziną i podjął pracę na oddziale chirurgicznym pod kierunkiem dra Józefa Granatowicza. Tutaj zdobył pierwszy stopień specjalizacji z chirurgii (z czasem uzyskał także drugi stopień) i dał się znowu poznać jako utalentowany lekarz.² 10 października 1949 r. władze komunistyczne przekształciły lecznicę Elżbietanek w Szpital Miejski nr 2, a w styczniu 1951 r. dokonały kolejnej reorganizacji, tworząc Szpital Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Poszczególne oddziały rozmieszczono w różnych budynkach. Oddział chirurgiczny został przeniesiony do gmachu przy ul. Engla, a w 1952 r. zlikwidowany.³

Kazimierz Hołoga został skierowany do pracy na stanowisku dyrektora szpitala przy ul. Sienkiewicza w Nowym Tomyślu. Wybudowany w 1905 r. szpital przeżywał wielorakie trudności z powodu niedostatków materialnych i braków kadrowych. Deficytowi łóżek towarzyszyła wysoka śmiertelność pacjentów, zwłaszcza noworodków. Hołoga z wielkim zapałem poświęcił się pracy w szpitalu w Nowym Tomyślu. Uzupełnił zespół lekarski, tworzył ramy organizacyjne i plany rozbudowy. Równocześnie starał się zdobywać nowe kwalifikacje, zawsze przykładając dobro chorego nad własne sprawy naukowe.

Okres nowotomyski trwał zaledwie siedem lat, w czasie których dał się poznać miejscowemu społeczeństwu jako utalentowany i pełen poświęcenia lekarz. Dowodem na to, są liczne listy dziękczynne od pacjentów i ich rodzin, jakie zachowały się do dnia dzisiejszego a także wspomnienia osób, które z nim współpracowały.⁴ Ostatnie miesiące życia były czasem jego osobistego cierpienia. Pomimo starań lekarzy, dwukrotnej operacji w Poznaniu choroba nowotworowa postępowała. Zmarł 12 września 1958 r. W jego pogrzebie uczestniczyły tłumy ludzi, manifestujących podziw dla lekarza, wśród których rozpoznać można było zarówno przedstawicieli Kościoła, jak i władz partyjnych oraz funkcjonariuszy milicji.⁵

Warto wspomnieć o pamięci, jaką do dziś otaczana jest postać niezwykłego człowieka i lekarza, Kazimierza Hołogi. W 2006 r. Zespół Szkół Ponadgimnazjal-

¹ J. Samecki, Zarys historii szpitala sióstr Elżbietanek w Poznaniu, [w:] Z dziejów szpitali poznańskich, red. L. Trzeciakowski, Poznań 1983, s. 23.

² Polski Almanach Medyczny na rok 1956. Oprac. Z. Woźniewski, Warszawa 1957 s. 108.

³ R. Meissner, Szpitale języckie, „Kronika Miasta Poznania” 2007 nr 4 s. 80.

⁴ Nasz patron Kazimierz Antoni Hołoga, [w:] Zespół Szkół Zawodowych i Licealnych im. dra Kazimierza Hołogi w Nowym Tomyślu, oprac. M. Bałuta i in., Nowy Tomyśl 2006, s.5-54.

⁵ K. Kosicki, Kazimierz Hołoga, [w:] Byli wśród nas, red. F. Lenort, Poznań 1978, s. 219.

nych w Nowym Tomyślu przyjął imię Kazimierza Hołogi. Dwa lata później to jego imieniem nazwano szpital powiatowy. Ponadto uchwałą Rady Miasta jednej z ulic nadano imię dra Kazimierza Hołogi. Zostały także podjęte starania o wszczęcie procesu beatyfikacyjnego.⁶

Streszczenie

Kazimierz Hołoga (1913-1958) ukończył konspiracyjne studia lekarskie w 1942 r. w Warszawie. Pracował jako chirurg w Szpitalu Elżbietanek w Poznaniu. Kiedy w okresie stalinowskim władze państwowe zlikwidowały ten szpital, Hołoga objął stanowisko dyrektora w szpitalu w Nowym Tomyślu. Był znany z wysokiego poziomu etycznego i uczciwości.

Abstract

Kazimierz Hołoga (1913-1958), a surgeon from Wielkopolska

Kazimierz Hołoga (1913-1959) graduated in medicine in 1942. He worked as a surgeon at the Hospital of Sisters of St. Elisabeth in Poznań. During the Stalinist period the hospital was taken over by the state authority and Dr. Hołoga was relocated to the town of Nowy Tomyśl, where he took a post of director of local hospital. He was known as a very ethical doctor and honest man.

Słowa kluczowe: historia, dwudziesty wiek, lekarz, wojna światowa, chirurgia
Keywords: history, twentieth century, doctor, world war, surgery

⁶ Patroni Archidiecezji Poznańskiej, Archidiecezja Poznańska 2011, www.archpoznan.pl/content/view/1336/191/